

Maribor, 17. april 2009

ZA TAKOJŠNJO OBJAVO

IZJAVA ZA JAVNOST

Skupnost občin Slovenije je včeraj, 16. aprila 2009 v sodelovanju z Umanotero, Slovensko fundacijo za trajnostni razvoj v Ljubljani organizirala posvet z naslovom Prilagajanje podnebnim spremembam: od okvira Evropske unije do ukrepanja v Sloveniji. Povabila je predstavnike vseh občin, članice in člane komisije za varstvo okolja, slovensko delegacijo Odbora regij, poslance in poslanke Državnega zbora, svetnice in svetnike Državnega sveta in druge zainteresirane.

V naslednjih 50 letih bodo podnebne spremembe verjetno močno vplivale na gospodarstvo, še posebej na kmetijstvo, energetiko, promet, turizem in zdravstvo. Pospešile bodo izgubo ekosistemov in biotske raznovrstnosti. Prizadele bodo gospodinjstva in podjetja ter določene družbene skupine, še posebej starejše, ljudi s posebnimi potrebami in gospodinjstva z nizkimi prihodki. Vplivi se bodo razlikovali po regijah, še posebej občutljiva pa bodo priobalna in gorska območja ter poplavne ravnice. Slovenija je vsekakor zelo ranljiva na posledice teh sprememb že danes, moramo pa se pripraviti tudi na bolj izrazite spremembe v prihodnosti.

Uvodoma je neprijetno resnico, ki se dogaja povsod in še bolj intenzivno kot so še pred nekaj leti napovedovali znanstveniki, pa si pred njo večina še zmeraj zatiska oči, prisotnim razkrila **mag. Vida Ogorelec Wagner**, direktorica Umanotere, Slovenske fundacije za trajnostni razvoj. Med znanstveniki že obstaja soglasje o globalnem segrevanju, kar ne velja za politike. In sporočilo, ki ga vedno znova zasledimo Misli globalno – deluj lokalno velja vzeti zares tudi pri podnebnih spremembah in tudi v lokalnih skupnostih. Prav občine so tiste, ki morajo delovati lokalno in se na podnebne spremembe odzvati na dva načina, z zmanjševanjem izpustov toplogrednih plinov in s prilagajanjem za spopadanje z neizogibnimi posledicami. Prilagodili se bom lahko le, če bomo hkrati tudi krepko zmanjšali izpuste. Prilagajanje na katastrofične scenarije, kot je npr 4 ali 6 stopinjsko globalno segrevanje, namreč ne bo mogoče.

Približujemo se točki, ko ne bo možno ničesar storiti za preprečevanje podnebnih sprememb in nezadržnega segrevanja ozračja, ki ga povzroča človeštvo. **Prof. dr. Lučka Kajfež Bogataj** iz Biotehnične fakultete Univerze v Ljubljani je predstavila scenarije podnebnih sprememb za Evropo in Slovenijo. Usmerjanje vodotokov v kanale ni bila zmeraj najbolj modra odločitev, to smo počeli, kakor se je to ljudstvu zdelo najbolj praktično in zato nam poplave ne le grozijo, temveč se z njimi zadnje čase vse pogosteje srečujemo. Istočasno se Slovenija vsako poletje sooča s sušami. Prav vode je prof. dr. Lučka Kajfež Bogataj izpostavila kot ključno težavo v Sloveniji.

Tanja Cegnar iz Agencije RS za okolje je prisotne nagovorila s temo o vplivih podnebnih sprememb na različne sektorje družbe in na zdravje ljudi ter o potrebnih odzivi lokalnih skupnosti. Vsak posameznik mora prispevati k zmanjševanju vplivov in se prilagajati posledicam podnebnih sprememb. Te je potrebno seznaniti, kaj se bo dogajalo z dolino kjer živijo, z našo obalo, z Ljubljano... Seveda so na primer ledeniki izredno pomembni, so pa iz praktičnega, vsakdanjega življenja zelo oddaljeni. Največje učinke lahko pričakujemo na področjih: kmetijstva, gozdarstva, upravljanja z vodo, zdravja, turizma in rekreacije, energetike, biotske raznolikosti, urbanizacije, prometa, naravnih nesreč, zavarovalništva. Seveda vse regije ne bodo enako ogrožene, nekaterim bomo morali nameniti večjo pozornost, kot na primer obalnemu območju. Poudarila je, da ne samo v Evropi, ampak tudi v Sloveniji premoremo ogromno znanja, ki pa ga odločevalci tako na lokalni, kot državni ravni ne upoštevajo pri oblikovanju svojih odločitev.

Ob predstavitvi Bele knjige EU o prilagajanju na podnebne sprememb je **Boštjan Paradiž** z okoljskega ministrstva povedal, da podnebne spremembe predstavljajo dvojni izziv. Ublažiti jih moramo z zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov, da njihove posledice ne bodo neobvladljive, ter se na pričakovan obseg podnebnih sprememb prilagoditi. Vodja službe za podnebno varnost na Ministrstvu za okolje in prostor Boštjan Paradiž je ob tem poudaril, da bo blaženje podnebnih sprememb uspešno le ob korenitem zmanjšanju emisij na globalni ravni. Medtem ko je prilagajanje praviloma lahko uspešno na lokalni in regionalni ravni.

Bela knjiga poudarja razvoj baze znanja, ki je nujno za načrtovanje, izvajanje in spremljanje učinkovitosti politik prilagajanja, hkrati pa je potrebno izboljšati tudi pretok informacij in podatkov med državami. Na tem področju Bela knjiga predvideva ustanovitev platforme za izmenjavo modelov, orodij in podatkov. Prav tako predvideva tudi vključitev socialnega vidika v EU politike, saj so ob podnebnih spremembah socialno ogroženi še bolj ranljivi.

Na ravni Slovenije je Paradiž kot prioriteto izpostavil prostorsko načrtovanje kot enega pomembnih preventivnih instrumentov za prilagajanje podnebnim spremembam skozi procese integralnega načrtovanja prostorskega in urbanega razvoja. Ob tem je izpostavil še trajnostno in celostno upravljanje z vodnimi viri, podnebnim spremembam prilagojeno trajnostno gospodarjenje z gozdnimi ekosistemi, ohranjanje biodiverzitete in informiranje ter osveščanje javnosti o posledicah sprememb podnebja. Nujno bo potreben družbeni konsenz in krepitev vloge Državnega zbora pri spremembah, ki jih zahteva prilagajanje na podnebne spremembe. Vlada je za boljšo koordinacijo med ministrstvi prejšnji teden ustanovila medresorsko delovno skupino za podnebje, ki deluje na ravni državnih sekretarjev.

Jasmina Vidmar, generalna sekretarka Skupnosti občin Slovenije in članica slovenske delegacije v Odboru regij je predstavila posvetovalno vlogo Odbora regij, ki jo ima do Evropskega parlamenta. Odbor regij pripravlja mnenje lokalnih in regionalnih oblasti v Evropi do Bele knjige.

Jasmina Vidmar je po razpravi prisotnih povzela zaključke posveta, delno bodo naslovljeni na Vlado RS, delno pa bodo naslovljeni na Odbor regij, kot predlog, da se vključijo v Mnenje evropskih občin, mest in regij k Beli knjigi EU o prilagajanju na podnebne sprememb.

Splošne ugotovitve s posveta so:

- Skupnost občin Slovenije prepoznava svojo vlogo v izobraževanju in nenehnem opozarjanju lokalnih odločevalcev naj sodobna znanja in spoznanja vezana na podnebne spremembe upoštevajo v procesih odločanja.
- Skupnost občin Slovenije vlado opozarja na dejstvo, da so občine preobremenjene s sprejemanjem najrazličnejših strateških dokumentov, ki jih skladno z zakonodajo morajo pripravljati. Zaradi prepogostih sprememb zakonodaje morajo le-te zmeraj znova spreminjati. Tako občine le pišejo in poročajo državi in ob tem jim zmanjkuje časa, denarja in energije za nujno delovanje in implementacijo sprejetih besed na papirju.

Pobude SOS Vladi RS:

MINISTRSTVO ZA PODNEBNE SPREMEMBE IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

- Skupnost občin Slovenije, največja reprezentativna asociacija lokalnih skupnosti, ki združuje 166 slovenskih občin na Vlado RS naslavlja pobudo, da čim prej ustanovi ministrstvo, ki bo zadolženo za podnebne spremembe in trajnostni razvoj.

ZAGOTAVLJANJE SINERGIJE MED LOKALNO IN DRŽAVNO RAVNJO

- Sektorska nepovezanost in slabo sodelovanje med državno in lokalno ravno imajo izrazito negativne učinke na odzivnost in pripravljenost Slovenije na podnebne spremembe, kar utemeljuje pobudo za ustanovitev ministrstva, ki bo takšno stanje preseglo. Zagotoviti je potrebno sinergijske učinke med lokalno in državno ravno in vzpostaviti partnersko sodelovanje pri okoljskih problematikah.

PREDSTAVNIK SOS V MEDRESORSKI SKUPINI ZA PODNEBNE SPREMEMBE

- Skupnost občin Slovenije na Vlado RS naslavlja tudi zahtevo, da se v medresorsko skupino za podnebne spremembe vključijo tudi lokalne skupnosti. V kolikor Vlada ocenjuje, da ta skupina ni najustreznejši organ, naj predlaga, na kak način se lahko SOS vključi v ta proces. Kajti zelo veliko ukrepov se nanaša na lokalno raven v zvezi s podnebnimi spremembami, tako blaženja kot prilagajanja, zato Skupnost občin Slovenije ocenjuje, da bi sodelovanje predstavnika lokalnih skupnosti prispevalo k boljšemu načrtovanju in izvajanju ukrepov Vlade.

SODELOVANJE SOS PRI PRIPRAVI ZAKONA O PODNEBNIH SPREMEMBAH

- Skupnost občin Slovenije se želi s predstavnikom iz občin aktivno vključiti v delovno skupino, ki jo Ministrstvo za okolje in prostor vzpostavlja prav zdaj za vodenje priprave in proces komuniciranja podnebnega zakona.

ZAGOTOVAVLJANJE STROKOVNIH PODLAG

- Skupnost občin Slovenije na Vlado RS naslavlja tudi pobudo, da pristojna ministrstva čimprej zagotovijo občinam, ki so sedaj v fazi priprav občinskih prostorskih načrtov, vse potrebne strokovne podlage in pisne usmeritve s področja blažitve in prilagajanja podnebnim spremembam, da bi zagotovili kvalitetne in trajnostne prostorske načrte, v izogib ponovnim spreminjanjem in dopolnjevanjem le-teh. Čakanje na dokončne scenarije in strokovne podlage bi pomenilo lahko nekajletno odlašanje;

najpomembnejši trendi in usmeritve so znani že zdaj in ni razloga, da jih ne bi upoštevali takoj.

SODELOVANJE PRI INFORMIRANJU OBČIN

- Skupnost občin Slovenije poziva Vlado, da v sodelovanju zbereta in pripravita že obstoječe informacije, znanja in usmeritve, ki bodo občinam, ter njihovim občankam ter občanom v pomoč pri blaženju in prilagajanju na podnebne spremembe ter jih posredujeta občinam v najbolj uporabni in dostopni obliki.

Pobude SOS Odboru regij

VEČ POZORNOSTI KMETIJSTVU

- V Beli knjigi je nujno posvetiti več pozornosti področju kmetijstva zaradi strateškega pomena, ki ga bo imelo pridelovanje hrane v prihodnosti.

VEČ UKREPOV NA EVROPSKI RAVNI

- Ob tako pomembni globalni temi, kot so podnebne spremembe je potrebno čim več sistematičnih ukrepov zagotoviti na evropski ravni in se tako izogniti parcialnim, nepovezanim državnim ukrepom.

ZMANJŠANJE SLABIH INVESTICIJ

- V gospodarstvu je nujno potrebno zmanjšati slabe investicije, kar je potrebno v Beli knjigi zagotoviti s primernimi usmeritvami, kot je na primer omejitev izgradnje smučarske infrastrukture pod 1000 metri nadmorske višine.

IZMENJAVA DOBRIH PRAKS

- Ena izmed nujnih pričakovanj Skupnosti občin Slovenije do odbora regij je tudi ta, da bi vzpostavil možnosti za izmenjavo modelov dobrih praks na področju prilagajanja in preprečevanja podnebnih sprememb. Vedenje o uspešnih rešitvah drugih, lahko pomaga pri iskanju naših uspešnih rešitev.

SODELOVANJE

- Za uspešno prilagajanje in preprečevanje, pa bo tako in tako nujno sodelovanje vseh in vsakega posebej.